

CONCLUSIONS DEL 12è CURSET D'ARQUITECTURA POPULAR
"DECORACIÓ I AUSTRERITAT EN L'ARQUITECTURA POPULAR"
Agost de 2011

1. La base i l'origen de l'arquitectura és l'arquitectura popular. Al s. XX l'arquitectura moderna també es basa en aquestes construccions rurals. Le Corbusier, un dels màxims exponents, en rebé la influència a través dels viatges que va fer a països d'Orient, l'Àfrica i el sud d'Europa, i reconegué el llegat secular de moltes troballes de les construccions tradicionals, que va aprofitar per aplicar als seus dissenys. Salvador Tarragó va proposar declarar Monument d'interès Nacional els marges de pedra seca, de molta més extensió que la muralla xinesa, elements que defineixen el territori i fan que s'aprofiti al màxim l'aigua de pluja.

2. La decoració d'interiors al s. XVIII és mínima i està molt relacionada amb els estaments socials. Pagesos, menestrals i artesans sols tenien alguna làmina o quadre vell de temàtica religiosa, mentre que metges i notaris podien ostentar alguns quadres sobre temes nous com vistes de països.

3. Els detalls en l'ornamentació de molts elements d'arquitectura popular ens parlen de la simbologia d'un imaginari popular que perviu de temps immemorial, en molts casos anterior al que imposen les cultures dominants posteriors, i que oscil·la entre la creença supersticiosa i la devoció religiosa.

4. La catalogació de safarejos feta per Rosa M. Canela és modèlica perquè n'ha estudiat les construccions de tota la comarca però sobretot perquè els ha tornat a revitalitzar com a espai de trobada i passeig i amb les festes populars de les rentades, que esperem que s'estenguin a comarques veïnes.

5. La ceràmica en arquitectura popular ha estat una lliçó de racionalitat des dels orígens. Els models són patrons de forma i mesura, tant per teules com per toves, rajoles i canals. Aquesta unificació ens apropa al treball d'avui: si abans s'utilitzaven peus, pams i colzes, la modernitat ha imposat l'estandarització amb el sistema mètric decimal.

6. El coneixement del nostre sistema solar ens ajuda a comprendre com marca les hores, el rellotge de sol, i com es passa de l'hora solar vertadera a l'hora legal que marquen els rellotges de polsera o els mòbils. Hem conegut diferents tipus de rellotges de sol de les nostres contrades; hem vist la construcció d'un rellotge de sol de triple vista (equatorial, horitzontal i vertical), i hem construït un rellotge de pastor que indica les hores, no segons l'orientació de l'ombra del gnòmon, sinó segons l'altura del sol.

7. Les estructures de barraques i voltes, com el paisatge construït i cultivat, depenen en bon grau del tipus de pedra que s'hi troba. Això influeix i determina l'artesania i les eines, mentre que el tipus de cultiu porta a costums i festes populars. Tot ve determinat per les característiques del terreny i l'abundància o absència de determinats tipus de pedra.

8. La tecnologia aplicada a les cabanes del terme de Verdú demostra l'alt grau de protecció, aïllament tèrmic i impermeabilització que mantenen les cabanes de volta tradicionals davant d'altres construccions urbanes tradicionals.

9. A grans trets, podem dividir Catalunya en dues zones separades per una línia sinuosa que, de nord a sud, ens marca la diferència de nom i constructiva. Les construccions de la zona oriental i gran part de la central -barraques- són fetes amb pedres irregulars més aviat mitjanes i petites que, perquè s'ajustin, són retocades en algun punt. A la part més occidental, en canvi, s'escampen moltes cabanes, amb un clar predomini de parets exteriors llises, on es veu que la majoria de pedres han estat retocades i construïdes per gent especialitzada.

10. Hi ha dos béns patrimonials, que durant segles han estat en plena activitat i vigència, i que avui dia perillen d'extingir-se: les carrerades per on transitava el ramat, cada cop més amenaçades pels interessos de propietats veïnals, i les eres, que eren l'espai agrícola de la sega, del batre i de la ventada de les tardaneries -els darrers llegums. Aprofitant la idoneïtat d'ubicació d'aquests indrets, caldria reivindicar-ne l'ús com a espai social, de passejada i d'esbarjo, abans no quedin suprimits o abandonats.

Tàrraga, 5 d'agost de 2011.
